

Nr. 133 - 20. årgang
Marts 2022

Strandgårdsbladet

Foto: Steen Rasmussen, Vest 3

home *fritid*

Sol, strand, salg og vand

Klik ind på home.dk/fritid og se, hvorfor home er den bedste til at sælge dit fritidshus

HOLBÆK

Michael H. Jørgensen a/s
Statsaut. ejendomsmægler & valuarer, MDE
Labæk 13, 4300 Holbæk
holbaek@home.dk

T lf. 59 43 59 59

www.home.dk

home

vi vil være din foretrukne ejendomsmægler

EJENDOMSMÆGLERKÆDE FOR DANSKE BANK KONCERNEN

Bestyrelsen orienterer

Et anderledes jobopslag....

BESTYRELSEN SØGER EN NY KASSERER

Det står desværre klart, at Mogens Kjær, Øst 29, vores nuværende kasserer i bestyrelsen for Strandgårdens Grundejerforening, af private årsager ikke vil være i stand til at fortsætte sit arbejde i den kommende bestyrelsesperiode. Det betyder, at vi på den kommende generalforsamling skal have valgt en ny kasserer. Vi søger derfor en person til at indtræde i bestyrelsen ved den kommende generalforsamling, og som vil overtage ansvaret som foreningens kasserer.

Udover deltagelse i det almindelige bestyrelsesarbejde, består kassererens arbejde først og fremmest i løbende betaling og bogføring af foreningens udgifter, ligesom der skal holdes et vågent øje med indbetalingerne af kontingent. Desuden forberedes økonomioversigter forud for bestyrelsesmøderne, ligesom årsregnskabet gøres klar op til generalforsamlingerne.

Bestyrelsen har ønsket at varsle skiftet i god tid forud for generalforsamlingen d. 23. april, så alle vore medlemmer kan få en chance for at overveje, om det var et job, man kunne påtage sig. Som så meget andet i Foreningsdanmark er det naturligvis ulønnet. Men når det er sagt, synes vi selv, vi har en fint sammensat bestyrelse med et udmærket arbejdsklima, og som har evnet at arbejde godt sammen og fordele opgaverne mellem os. Så spørg dig selv: var det ikke noget for dig at være med?

Er du bare en lille smule nysgerrig, er du velkommen til at kontakte Mogens for yderligere oplysninger - helt uden forbindelse. Mogens har også tilbudt at stå klar med masser af råd og vejledning til sin afløser, ligesom han har udarbejdet forskellige regneark, der i betydelig grad letter arbejdet med at udarbejde de økonomiske oversigter.

Nabohjælp –

Vil du hjælpe din nabo og måske lære dine naboer bedre at kende?

Efter et lille opslag på vores Facebook-gruppe kan jeg se, at vi nu er 13 husstande, der er tilmeldt *Nabohjælp*.

Det ville være rart, at endnu flere, gerne både fastboende og sommerhusejere, gør det.

Du kan læse mere på: www.nabohjaelp.botrygt.dk

Dette er en reminder af *Angelas* opfordring i martsnummeret 2021. Den er altså stadig aktuel—der er behov til endnu flere tilknyttede.

Bestyrelsen orienterer:

Vore parkeringsområder

Da Strandgården tilbage i midten af 1960'erne blev udstykket, var der nogle planlæggere, der faktisk tænkte sig godt om og lavede en fin opdeling af området. Grundene blev typisk anlagt i mindre felter med 4-6 grunde, adskilt af stikveje eller stier, og fra alle grunde blev der nogenlunde direkte udgang til fællesarealerne og videre ned til stranden. Det kan vi fortsat glæde os over i dag.

I forbindelse med stikvejene, som var fællesarealer, blev der også afsat plads til parkeringsområder - hele 17 P-områder blev der, fordelt på Strandgården Øst og Vest. Nu her 50-60 år senere har disse områder stadig denne funktion, omend nogle af dem er mere eller mindre dækket af et tæt græstæppe, hvor der førhen var rent grus. Parkeringsområderne er markeret med røde firkanter på kortet på næste side.

På baggrund af enkelte episoder ønsker Bestyrelsen at slå fast, at disse 17 parkeringsområder fortsat kan benyttes af alle, gæster såvel som beboere, og at arealerne på ingen måde er forbeholdt grundejere, hvis grund måtte støde op til parkeringsområdet. Det siger sig selv, at man ikke må parkere, hvor der er etableret en udkørsel fra en grund, men bortset fra det, er der ingen restriktioner.

Bemærk dog, at parkeringsområderne er forbeholdt parkerede køretøjer - derimod er det ikke tilladt at benytte områderne til langtidsopbevaring af diverse effekter.

Bestyrelsen forvarsler:

Generalforsamling d. 23. april 2022

Husk allerede nu at sætte kryds i kalenderen ved datoen for den kommende generalforsamling, som bliver **lørdag d. 23. april 2022 kl. 10.00.**

Bemærk, at bestyrelsen i år har valgt at henlægge generalforsamlingen til **Hørby Forsamlingshus, Uglerupvej 24**, . Det er der flere grunde til:

Vi kunne ikke reservere en velegnet dato i Udby Forsamlingshus. Tilsyneladende er feststemningen ved at vende tilbage i samfundet, så selv om vi var ude i god tid, var der allerede løbet mange tidlige reservationer ind.

Vi har været lidt utilfredse med akustikken i Udby Forsamlingshus. Det bliver muligvis ikke meget bedre i Hørby - lokalerne ligner hinanden - men så har vi i det mindste prøvet.

Parkeringsituationen i Hørby ser ud til at være lidt bedre end i Udby, hvor man kunne opleve at skulle køre et stykke mod syd, før der var plads.

Så lad os se, hvordan det går.

Der vil som sædvanlig blive udsendt officiel indkaldelse i overensstemmelse med foreningens vedtægter. Indkaldelsen udsendes som altid pr. e-mail, med en trykt version til de - heldigvis få - husstande, der har bedt om at få materialet fra bestyrelsen på papir.

Nyt fra Viceværten

Nu er vinteren ved at være overstået. Vi er faktisk startet på den første forårsmåned.

Der er i den forløbne tid ikke sket det helt store, og dog:

Vi har jo haft et par storme, som ikke har påvirket os nævneværdigt. Der er meget tang et stykke fra strandbredden.

Hvad der er observeret er den østlige bæk, som står tæt ved strandkanten. Den har stået under vand. Det har bevirket, at den nu står helt skævt. Det er kun et par år siden den blev rettet op, og der kom nye brædder på. Måske skal den flyttes lidt længere væk fra strandkanten?

Alle hullerne i vejene er fyldt op ultimo 2021. Desværre er alle huller genopstået med fornyet styrke. Det er især veje med megen trafik over vinteren, især i øst. Der bliver ikke gjort noget ved dem, før foråret for alvor sætter ind.

Så har der været lidt problemer med dræn. Øst har især været ramt. Nu er der skiftet nogle drænrør, som var faldet sammen. De løber under vejen ned til Øst 17 + alle andre på stikvejen. Alle dræn er spulet igennem med slamsuger, så nu skulle alt virke igen.

Der har været meget overfladevand fra Bjergskovvej, som er løbet ned i Vest 1. Nu er der gravet en afløbsrende, lige før Vest, så vandet ledes væk, inden det rammer vejen. Der er godt nok en rist i vejsiden, oppe på asfalten. Desværre ligger den for højt, og vandet løber forbi og ned på vores vej.

Husk at der på *Tværvej*, vestlige ende, er oplagt ”*reparationsgrus*” til vejene til fri afbenyttelse.

Til alle bådejere

Hvis I sender jeres navn/telefonnummer evt. med billede af båden til mig, har jeg mulighed for at kontakte jer, hvis der er problemer med båden. I den korte tid, jeg har boet her, har der været problemer med to både. Jeg bor her hele året.

Hilsen viceværten

Steen/Vest 3

Østbænken får fodbad på den hårde måde. (Foto: Steen)

Fornemt besøg af flyvende gæster—af de rigtig store

Man kan også sige sjældne gæster. Men det er måske fordi ingen herfra har rapporteret om deres besøg før. Disse to, formentlig unge havørne, kom som en slags julebebudere. De blev, takket været *Torben Jessens* (Ø 62) fortrinlige camera fanget på den store sten, som sælerne synes at være så glade for, 23. december 2021. Om det så bliver så som så med glæden, når de ser den ”dekorerede” sten vil vise sig. Havørnen er Nordeuropas største rov-fugl. Den kan blive 78-102 cm lang og opnå et vingefang på 180-244 cm. Hunnen er størst. Føden er primært fisk og fugle, der lever på og ved vandet. Dertil ådsler. Ungerne bliver flyvefærdig i højsommeren, så de to her er nok omkr. et halvt år og sikkert søskende. Nu er der altså blevet endnu mere at kigge på når man går tur ved stranden. **Kig godt efter!**

NJ-EL-SERVICE
EL-INSTALLATIONER TELE/DATA INSTALLATIONER

aut. El-installatør Niels Jørgensen
Vestergårdsvej 66, 4300 Holbæk Tlf. 59 46 15 04

www.nj-el.dk **nj@nj-el.dk**

*NJ El-service, den lokale el-installatør,
din garanti for en sikker forbindelse!*

Plæneklipperservice.dk

v/ Torben Gundersen
Landevejen 83, 4532 Gislunge

**Salg, service og reparationer af
have-park maskiner**

Service af almindelig plæneklipper:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af kniv, motor justeres.

Pris 500 kr. inkl. moms

*

TILBUD

Service af almindelig havetraktor:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af knive, remme efterses,
dæktryk kontrolleres.

Pris 1.295 kr. inkl. moms

*

***Vi sælger og servicerer have-park maskiner
og reservedele til:***

Stiga, Texas, Partner, McCulloch, Flymo,
Briggs & Stratton, Efco, Honda, Tecumseh, Alko, Ginge,
Stihl, Husqvarna, Jonsered,
Variant trailere, m.fl.

Ring eller kig forbi for et uforpligtende tilbud.

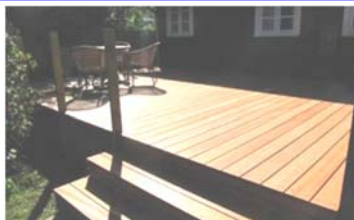
Tlf. 28 15 65 25

Plæneklipperservice.dk * www.plæneklipperservice.dk

TJ Tømrrerservice

(kun et stenkast fra Strandgården, lige ved Audebo dæmningen)

Vi har stor erfaring indenfor:
Tagrenovering / Vinduesudskiftning
Enfamiliehuse / sommerhuse
Forsikringskader

*Vi er et kvalitetsbevidst tømmer og snedkerfirma, v./
Tømrrermester Tommy Woxholt, og Tømrrermester Jørn Løvenhorst.*

TJ Tømrrerservice

Audebo Skolevej 14 - 4300 Holbæk

www.toemrrerservice.dk * tj@toemrrerservice.dk

Tommy 2162 3130

Jørn 2025 6436

Ring til os

og få en snak om dine planer, og en fast pris på dit byggeprojekt

UUNDVÆRLIGE kulturlån fra ”Halvmånen”* ... Kapitel 1

* *dog ikke dén i Holbæk* – **Advarsel:** Der følger flere opsatser om uundværlige kulturlån!

Da jeg i 2010 begyndte at skrive fast for bladet, lagde den gamle redaktør, Mario, megen vægt på, at det så vidt muligt skulle handle om Tuse Næs og dets beboere mv. i fortiden. Også gerne meget langt tilbage. Jeg gjorde mit bedste i de første år og bevægede mig derfor længere ud i verden, dvs. til Vesteuropa – i hælene på bl.a. vikingerne. Dog også med opsatser før vikingetiden. Mestendels noget, der i hvert fald drejede sig om noget, der havde eller ville få betydning for danske forhold. Danmark var også i oldtiden en ”del af Europa”, ellers havde vi aldrig fået fat i metaller og andet. Alt hvad vi véd stammer fra utroligt mange og forskelligartede arkæologiske fund.

Det drejer sig nemlig om de vigtigste impulser/lån, vi har fået fra det nære Østen. Hvilke kan man finde ud af ved at læse denne og de følgende opsatser. De fleste vil nok nikke genkendende til mange af fænomenerne eller – om man vil – kulturimpulserne. (NB.: Med Øst tænkes ikke her på Skånelandene. (Jfr. at det lille filosofiske hoved *Jubelco* i ”At tænke sig” for mange år siden mente, at det *Nære Østen* måtte være Malmö.)

Som den finske historieprofessor *Simo Parpola* har udtrykt det i 1982: ”*Grundlaget for vores kultur ligger i Øst*” og mange andre fagfolk har udtrykt det samme. Måske med lidt andre ord.

For god ordens skyld: Alle herfra nævnte årstal gælder for tiden før Kristi fødsel, hvis andet ikke er nævnt.

Skønt det nok ikke lyder indlysende – måske slet ikke i vore dage – så har vores såkaldte europæiske civilisation dybe rødder i den del af Mellemøsten, der undertiden kaldes for ”*den frugtbare halvmåne*”. Den frugtbare halvmåne kan måske nærmere beskrives som en ”hestesko”, der strækker sig fra bunden af Persergolfen et godt stykke nordpå i Mesopotamien – en klassisk betegnelse for det område, der primært udgøres af Iraq og det vestligste Iran i dag – hesteskoen fortsætter vestpå gennem det nordlige Syrien og det sydlige Tyrkiet – med moderne navne – til Middelhavskysten og derfra mod syd gennem Vestsyrien, Libanon, Israel og frem til Nildeltaet og et godt stykke sydpå ned i Egypten til 1. katarakt ved Aswan. Herfra bredte sig flere meget vigtige ”nyheder/kulturlån” af forskellig art fra ca. 7000 og frem til tiden omkr. Kristi fødsel. Det er ”nyheder” som vi i dag tager for givne uden at spekulere på deres herkomst.

Forhistorisk og historisk tid

For forhistorisk tid gælder, at der ikke er nogen skriftlige kilder. Det er der for historisk tid. Det er meget forskelligt hvornår et område gik fra den ene tid til den anden. Det kan dreje sig om mange tusinde år. For rigerne i Sydmesopotamien, lige nord for Persergolfen, begyndte den historiske tid så småt omkring 3000, mens den først begyndte i Skandinavien omkring år 1000 e.Kr., måske først omkr. 1100. Det første danske diplom, vi kender teksten til, men uden at have originalen er *Knud den Helliges* gavebrev til domkirken i Lund. Den første original – på pergament – er kong *Erik Lams* privilegiebrev til Skt. Peters Kloster i Næstved 1135.

Kortet her viser Alexander den Stores rige, da det var størst. Alexander døde som 33-årig i 323, femten år efter, at han indledte sit erobringstog. Det ligger således længe efter emnet for dette nummers opsats, men området nord for Persergolfen og syd for Det Kaspiske Hav og videre mod vest svarer næsten perfekt til det område, som spillede en meget stor rolle mht. bidragene til Europas videnskab og historie. Som det ses bestod det mester af det mildt sagt enorme rige af ørkener og uvejsomme bjergområder. Men fra det Kaspiske Hav og nord om Tibets bjergmassiver gik kolossale steppeområder helt ud til Stillehavskysten. De omfattede også Kina, der i den samme lange periode gennemgik en udvikling, der kunne minde om de vestasiatiske områders.

Her ses altså bort fra runeteksterne, der er meget korte. Den længste er ,Glavendrupstenens indskrift fra 900-950 på 210 tegn. De ældste er fra 200-tallet e.Kr. En af de mest berømte er indskriften på det korte guldhorn, udført 400-450: ”*Ek Hlawagastir Holtigar horna ta-wido*” (Jeg Lægæst Holtes søn/ eller fra Holte gjorde hornet (eller nok snarere: lod hornet udføre). De fleste af de berømte runesten er fra ca. 800-1050. *Men det er efter min mening for lidt til at sige, at vi pga. dem gik ind i historisk tid omkr. 800. Men uanset hvad man vælger, er det dog ca. 4000 år efter det skete i Sydmesopotamien.*

Der skete utrolig meget mht. skriftens udvikling i årene efter ca. 3000. Den meget vigtige udvikling af en *alfabetskrift*, fandt sted i Fønikien (nuv. Libanon) ca. 1000-1200. Takket været grækernes tætte forbindelser med fønikierne – omfattende også blandede ægteskaber både her og der, og formentlig med to-sprogede børn - overtog grækerne omkr. 700 det fønikiske alfabet, der dog havde den ulempe, at det var skabt til et semitisk sprog (som bl.a. hebraisk og arabisk), der ikke angav vokalerne. Da grækerne ikke kunne undvære vokalerne, måtte de ”opfinde” dem og indsætte dem. Etruskerne i Italien overtog grækernes version, og fra dem gik det videre til romerne. Fra dem gik det så udover ”verden” sammen med det latinske sprog. Dvs. som administrationsskrift og –sprog samt tæt knyttet til den kristne kirke.

Skellet mellem forhistorisk og historisk tid er forskelligt fra sted til sted og har intet at gøre med den tidsfastsættelse, som i øvrigt bruges – før hhv. efter Kristi fødsel eller nu af flere og flere udtrykket ”før /efter vor tid / tidsregningsbegyndelse. Den bruges også af mange fagfolk. Jeg bruger den aldrig selv. Jeg er nemlig helt enig med docent, dr.phil. *Christian Marinus*

Taisbak (f. 1933), der i tidsskriftet *Sfinx* (1984 / 4, s. 156) skrev: ”De samme (fagfolk, der bruger et minustegn foran et årstal, der ligger før Jesu fødsel) er nok blevet opmærksomme på, at den ofte anvendte forkortelse f.v.t. fra begyndelsen var vrøvl; thi enten betyder den ”før vor tid”, som vel lidt large kan tolkes som ”før det 20. århundrede”. Eller også betyder den ”før vor tidsregning(s) begyndelse); men det har slet ingen mening, siden man forlængede årstallrækken bagud i al evighed.” I denne sammenhæng kan det nævnes, at ”man” af praktiske grunde har indsat et år 0 for at skabe overensstemmelse mellem kalenderår og astronomiske år. I det meste af verden, måske med undtagelse af Kina og Indien, kendte man ikke til 0 (Nullet). I Danmark vandt det først indpas i højmiddelalderen (1250-1350 e.Kr.), og det tog tid før det blev almindeligt. Så når man læser, at *Caesar* blev myrdet *Idus Martiæ* (15. marts) år 44 f.v.t. passer det ikke. Det var i år 43.

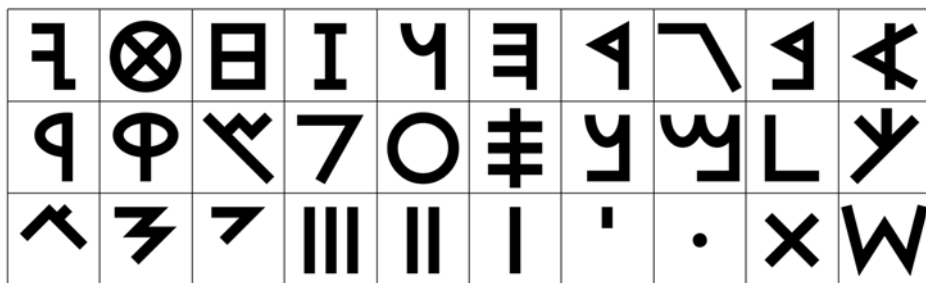
Når det gælder Jesu fødsel og genopstandelse kan der ikke gives videnskabeligt sikre data. Ifølge evangelierne blev han korsfæstet (lang)fredag før påske og genopstod søndag. Ifølge traditionen faldt påske(søn)dag det år den 25. marts (Mariæ Bebudelsesdag). Man har så senere – meget senere – vha. den særlige dato fundet ud af, at det måske sket i år 31 e.Kr. Ifølge samme tradition skulle han have været 30 år det år. Det passer så smukt med, at han er født i år 1 e.Kr. At han blev født 25.12. skyldes viden om, at et svangerskab varede i ni måneder, og Bebudelsen fandt jo netop sted 25.3. Uanset hvor korrekt det er eller ej, har vi levet med det i mange hundrede år. Herhjemme mere end tusind, hvis det er rigtigt at Harald Blåtand lod sig døbe i 965 – eller deromkring. Det betyder ikke det helt store.

Sikre data er i virkeligheden en umulighed – nye opdagelser, fund, mere avancerede beregninger, nye ”maskiner” etc. kan til enhver tid ændre ellers ”sikre” data – det gælder både for naturvidenskaben og de humanistiske videnskaber – herunder historien. Det er absolut ikke fordi jeg har noget imod naturvidenskaben, faktisk tværtimod, det er kun mht. skrāsikkerheden ved de opnåede resultater. Enhver seriøs videnskabsmand m/k véd, at meget kan ændres i morgen eller overmorgen. Der er stadig mange ubesvarede spørgsmål.

De ”rigtige” romeres dagligsprog var latin, men ellers blev der i riget talt utallige andre sprog. Senere uddøde latinen som dagligsprog, men levede dog videre som ”vulgærsprog” (= de romanske sprog: italiensk, fransk, spansk, rumænsk osv.) I øvrigt også i en ren middelalderlig form som kirke-, diplomat- og videnskabssprog i store dele af verden. Ludvig Holberg (1684-1754) skrev en del af sine værker på latin – så kunne de sælges i udlandet. Indtil 1856 var det herhjemme et krav, at doktordisputatser skulle foreligge i latinsk sprogdragt og forsvares på latin. Hvilket formentlig betød ekstra krav til doktoranden / præses. Disputatser kan nu også skrives på andre sprog, engelsk, tysk, fransk. Men vist ikke på latin.

Den første skrift

En gang i perioden mellem 3200-3000. puslede man i det sydlige Mesopotamien (nuv. Iraq) mere præcist i byen Uruk, dengang formentlig en af verdens største og mest avancerede byer, med at udvikle den skrifttype, der blev til kileskriften noget senere. (Uruk og de andre storbyer kan ses på kortet s. 17 nederst til højre. De havde formentlig 20-40.000 indbyggere.) Og endnu senere til det latinske alfabet, som vi benytter os af dags dato. Det varede en rum tid, før det kom så langt. Ideen skulle deltaet i bunden af Persergolfen mod nordvest over nuv. Syrien til fönikierne (Libanon), videre til grækerne i Sydøsteuropa og fra dem til etruskerne i det mellemitalienske område nord for Latium (Rom). For ”vores” vedkommende også fra Rom hoppe over Alperne til Sydtykland, så man der (formodentlig, men altså ikke sikkert) kunne ud-

Det fønikiske alfabet gengivet i en nærmest moderne grotesk-skrift. Det kaldes visse skriftarter faktisk. De blev især populære i 1900-tallet, bl.a. den schweiziske Helvetica. De adskiller sig fra de såkaldte antikvaskrifter, som f.eks. Times Roman (hvor Times er en henvisning til den berømte britiske avis The Times, der indførte skriften i 1932. Roman er en henvisning til "stamfaderen" den antikke romerske VERSAL-skrift. Vi bruger en afart af Times Roman i bladet. Times blev i sluttesserne og de næste tiår frem danske læsepædagogers favoritskrift om nogen. Dét ved jeg, fordi jeg i 1974 var tæt på, at nogle af disse sankede glødende kul på mit stakkels hoved, idet jeg havde ladet udføre i prøveside (til ungdomsromaner) i en anden skrifttype – en Janson. Dem, der måtte kende til forholdene i denne særlige verden dengang, kan måske se en ikke tilfældig sammenhæng, men jeg forsøgte af den bedste mening med noget nyt. Reaktionen blev så stærk, at jeg lige siden – og frem til 2010 – strengt har holdt mig til Times i de bøger, jeg har været involveret i so oder so.

Brugen af små bogstaver (minuskler) stammer fra Karl den Stores hof (f. 800). Store bogstaver kaldtes majuskler. Moderne skriftfolk kalder dem dog VERSALER eller i praksis oftere "VERS". I den sammenhæng står forkortelsen SOS for "Små og Store" (underforstået) bogstaver.

vikle den runeskrift, som kom til Danmark omkring år 200 e.Kr. (måske samtidig med aserne) og som vi betjente os af til ret kortfattede tekster i sten og træ, indtil vi efter år 1000 gradvis gik over til det latinske alfabet (pga. kristendommens indførelse) og brugen af pergament i stedet for sten og papir. Det var trods alt noget nemmere at kunne sidde indendørs og prente med en pren på pergamentet – i hvert fald noget hurtigere, må man gå ud fra. Den længste runetekst på dansk område er den fynske *Glavendrupstens* – 210 tegn – svarende til tre linier i nærværende blad. Ikke ligefrem nogen lang tekst, men har dog flere interessante oplysninger. Runerne er ristet ca. 900-950. Stenen er også forsynet med skåltegn fra bronzealderen.

Det var templernes udvikling fra rene kultsteder til større og meget varierede organisationer, med det religiøse som det vigtigste, men ved siden af kom en del og ret forskelligartede "industrivirksomheder", bl.a. tekstilfabrikker med ofte mange kvindelige ansatte, fra halvstore piger til bedagede og erfarne matroner. Takket været fund af templers brændte arkiver, har det været muligt at få meget at vide om forholdene dér. Bl.a. om løn og arbejdsforhold. Nogle steder var det f.eks. sådan, at hvis en kvindelig tekstilarbejder døde midt i et arbejdsår, fik hendes familie, der altid havde hårdt brugt for hendes indkomst, hendes gennemsnitsløn pr. måned for resten af året. Det fremgik også af andre tavler, hvad en sådan arbejder skulle præstere om dagen, dels afhængig af hendes alder og erfaring og dels over hvor fint det stof, hun arbejdede med skulle være. De meget fine klædeformer krævede selvsagt en større indsats end de knap .

fine, og det afspejlede sig i såvel arbejdstid som løn. Mange af disse oversigter virker meget moderne, ligeså de krav, der blev stillet til arbejderne.

Vigtigt var også arbejdet med kunstvandingen. Hvem, der skulle sørge for stibordernes optagning og nedsætning, hvor og hvornår i sæsonen. Kunstvandingen var såre vigtig, ja nærmest livsnødvendig, fordi forholdene i Mesopotamien ikke var så ideelle i den henseende som i Egypten, hvor Nilen opførte sig – for det meste –eksemplarisk, så det hele gav sig selv.

Det var kort sagt et krav fra ”omstændighederne/nødvendighederne”, kan man sige, at man i et af de mange templer i oldtidsbyen *Uruk*, i den sydlige del af nuv. Iraq, så sig nødsaget til at opfinde skriften, dog ikke en skrift af den slags, som vi kender og bruger – alfabet-skriften. Det tog ca. 2000 år, før man nåede så langt, og det skete i Fønikien, nuv. Libanon. Også inden for Halvmånen. Alfabetet bestod af 30 tegn, men uden vokaler. De blev indført af grækerne. Det var meget nemmere at arbejde med end de utroligt mange tegn, kileskriften krævede-

At der i halvmånen opstod store og rige byer skyldtes ikke mindst den livlige og indbringende karavanetrafik – for allerede dengang forstod man at fortolde varer og at beskatte dem, der tjente på handel og transport. Karavanerne kom langvejs fra – fra Kina (silke ikke mindst), Indien (krydderier og elfenben bl.a.) og fra Afghanistan og Pakistan med sjældne varer, som bl.a. den kostbare halvædelsten lapis lazuli, som i middelalderen blev brugt til Majestas Domini-kalkmalerierne i bl.a. danske kirker, og meget andet. Karavanerne har gennemtravet områderne ad gamle, velkendte veje frem til nyere tid (1950’erne og 60’erne e.Kr.).

Området har en vis forbindelse med Danmark – om end i overført forstand. Danske arkæologer og filologer har arbejdet hér – med mellemrum – gennem de sidste 90 år – enten i rent danske udgravninger eller i samarbejde med andre lande. Danske assyriologer har haft stor international betydning i samme periode. Men det er vist nu pga. nedskæringer mv. en saga blot.

De fleste kileskriftstavler er nærmest pudeformede og måler 6-7 x 10 cm, 0,5-1,0 cm høje. De største er lidt over A4. Desuden er der fundet forskelligt kantede cylindre – få, men ikke sjældne over 1 m høje. De kan rumme ufatteligt mange tegn i utroligt mange kolonner.

Et kig ind bag kulisserne for 3800 år siden

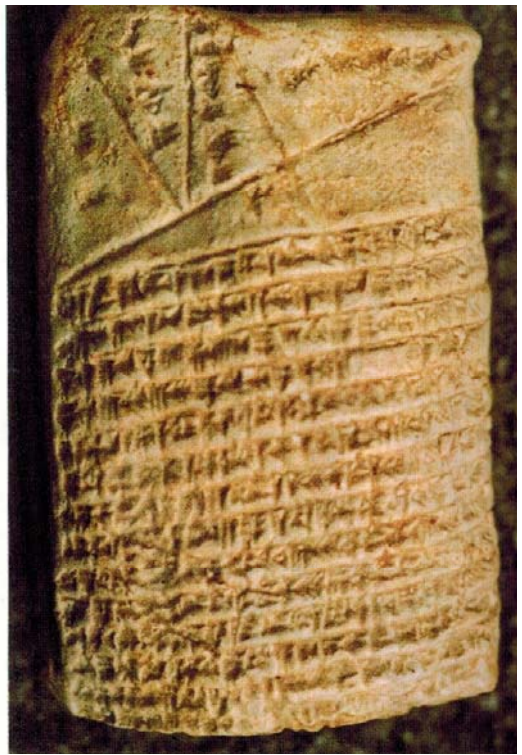
”Sig til Jasmah-Adad: således siger Shamshi-Adad, din fader. Det brev, du har sendt mig, har jeg hørt. ... (Jørgen Læssøe: *Fra Assyriens arkiver*. s. 60ff. 1960)

En korrespondance, der giver et helt usædvanligt indblik i forholdene mellem en konge og hans to sønner i forne tider og langt herfra. Trods deres fremmedartethed virker problemerne – sådan mere generelt – ikke rigtigt fremmedartede for os i dag. Men måske nogle, som vi kun har hørt om, og ikke følt på vores egen krop – i overført forstand. Tiden svarer til begyndelsen af bronzealderen i Danmark. Sådan cirka – i runde tal. Der er fundet over 100 breve mellem kongen og den ældste søn, og over 150 med den yngste.

Brevets indledning er ikke så tosset, som den ser ud til. Breve blev dengang og langt op i tiden, da de fleste, incl. kongerne, var analfabeter, læst op – og dermed hørt af modtageren. Det er altså ikke ”brevet”, der siger noget, men afsenderen (i skikkelse af brevbæreren.)

De tre hovedpersoner er: *Shamshi-Adad* (Dada) reg. ?-1808-1776 (dog vicekonge før 1808). Erobrerkonge over et stadigt voksende rige vest for Elam (del af nutidens Iran). Se kort og billedtekst side 17. Det kan føjes til, at området *Aram-Nihajahim*, den østlige del af Mari op mod Assyrien var en del af Shamshis rige. Det var patriarken *Abrahams* hjemsted, før han

Denne nærmest pudeformede og tæt beskrevne lertavle måler 6 x 10 cm (som ill. th.). Den er fundet ved udgravningerne af Tell Harmal (ved Baghdad) i slutningen af 1940'erne. Tavlen kan dateres til 1900-1850. Øverst på tavlen ses en retvinklet trekant med diverse højder indtegnet, der efter en række oplysninger til den elev, der skal løse den af læreren stillede opgave. Til løsning af opgaven må der bruges en af de læresætninger, som den berømte græske matematiker Euklid (Alexandria) medtog i sit berømte værk "Elementa" omkr. 300. Men den brugte var altså kendt i Mesopotamien ca. 1.600 år tidligere. I øvrigt må man nok beundre den skriver, der har formået at få så megen tekst + illustrationen med på en så lille tavle (den er en smule mindre end et moderne kassetebånd). I Mesopotamien var man langt forud for andre mht. astronomi og matematik. Meget af denne lærdom gik videre til de græske bystater ved Ægæerhavet, og det var dem, der skrev om den i deres bearbejdelse og som kom videre ud i verden som græsk matematik og astronomi. Vores tidsmåling – timer mv. – har vi også fra Mesopotamien, hvor man ikke brugte 10-talsystemet, som vi bruger, men 60-talsystemet. Det er derfor en time varer 60 minutter etc. Det er også derovrefra at Zodiak'en – Dyrekredsen" (stjernetegnene i horoskoperne) stammer. De har altså mange, mange år på bagen.

før han drog til Kana'ans Land f. ml. ca. 1660. Det kom man til at høre en hel del om over hele verden meget senere. Man kan f.eks. tænke på den amerikanske præsident *Abe Lincoln* (1809-1860-65 e.Kr.). Det er en meget lang historie den.

Den ældste søn var *Ishme-Dagan* (1.) ?-1775-1765, der tidligt med uvist hvornår blev vicekonge af Ekallatum-Assur, efter faderens død konge af Mari. Yngste søn var *Yasmah-Adad*, ?-1796-1775. Han blev tidligt vicekonge af den sydlige del af Mari. Også uvist hvornår. Han blev først gift med *Beltum*, datter af kongen af Quatna, der var allieret med Shamshi. Hun blev efter nogle år forskudt til fordel for høvdingedatteren *Yahduh-Lim*. Da Beltum nok var indsat som sin fars garant for overholdelse af aftalen, greb Shamshi ind og tvang Yasmah til at gensætte Beltum som førstehustru. Det drejede sig jo om (magt)politik dette her, og det måtte Yasmah lære. Hans far var i forvejen utilfreds med ham, fordi Yasmah foretrak at ligge mellem kvinderne og leve livet i stedet for ligesom sin dygtige og dynamiske storebror deltage i udvidelserne af riget og sikring af det vundne. Der rettes ingen kritik mod Ishme.

Ud over krigene og de interne familieproblemer drejer brevene sig også om praktisk ting, såsom plove, pløjning skibsbygning, beduinproblemer, fremskaffelse af fagfolk til nye opgaver, om embedsmænd og kravene til dem. Der mangler selvfølgelig meget før man får et virkelig

GRØN ANLÆGSSERVICE

HESTIA

Ny Hagestedvej 5 - 4532 Gislunge

Tlf. 59 46 06 07 / Mobil 40 98 06 10

e-mail: hestia@mail.dk – www.hestiais.dk

Vi tilbyder en bred vifte af top-professionelle ydelser

Fliselægning og anlæg af stensætninger til bede eller støttemure

*

Anlæg af græsplæner og blomsterbede

*

Topdress og fjernelse af mos i græsplæner

*

Fræsning og grubning af haver

*

Træfældning og beskæring

*

Stubfræsning

*

Anlæg og vedligehold af havedamme

*

Miljøvenlig ukrudtsbekæmpelse i belægninger, plæner og bede

*

Skadedyrsbekæmpelse

*

Løbende vedligeholdelse af haver og parker

Kortet viser området mellem Elam (Persien) og Middelhavet med de stater, der lå dér omkr. 1800. Dvs. i Shamshi-Adads magtperiode. Hans rige bestod i perioden dels af Mari, Assyria (Assur), Andariq med hans første hovedstad Shubat-Enlil, periodevis også en del af Yamhad. Så længe Sham-shi levede fungerede hans sønner som vicekonger – senere overtog den ældste søn Ishme-Dagan det hele, men lod broderen blive som vicekonge i Mari, indtil Ham-murabi løb området over ende.

Nederst th. ses de engang store og dominerende sumeriske byer Ur, Uruk, Larsa m.fl. Øverst tv. ses de pga. udgravninger berømte karavanebyer Ugarit (Ras Shamra) og Ebla (Tell Mar-dikh). Hovedstanden Mari (i Mari) var også en vigtig karavaneby, der blev udgravet fra 1933 og frem. Her fandtes ca. 25.000 kileskrifttavler. De tilsvarende tal for de andre er 1.500 fra Ugarit, 2.500 hele og 4.700 fragmenter fra Ebla. Der er fra omkr. 1920 funder hundred-tusindvis af tavler i området. Det store lysegrønne område er Syriske Ørken, der strækker sig fra 800-1000 km øst-vest. Det var den man skulle udenom via Halvmånen. Det var for risikabelt at tage turen direkte over med pakæsler og/eller kameler. I disse egne færdedes de beduin-stammer, der hærgede landene mod alle verdenshjørner i århundreder. Nogle af dem kan man læse en del om i Det gamle Testamente.

dybt indblik i et samfund dengang, men der er dog meget at hente. I Danmark skal vi op på den anden side Kristi fødsel, før vi møder det første personnavn overhovedet.

I mange tilfælde har afsenderen ikke skånet modtageren for ironi/sarkasmer, grove bebrejdelser (anklager) og andet lidet ”rosende”. Anderledes er det selvfølgelig, hvis modtageren er en storkonge, som man nødigt skulle rage uklar med. Så kunne man let komme galt af sted. Gensidige skamros er dog ikke ukendt. Det kom utvivlsomt an på hvad der var på spil. Somme var mere ”ømskindede” end andre.

”Arkæologer elsker brande”

- **embeds medfør.** Det lyder nok drastisk, men der er selvsagt en forklaring. Det gælder måske især udgravninger i Mellemøsten. Keramik, der findes i langt de fleste udgravninger – oftest som fragmenter – er uvurderlig som hjælpemiddel til tidsfastsættelsen af fundet. Der er ikke alene forskel på keramikken de forskellige steder, men også på udformning, dekoration, lerart og behandling – rent håndarbejde eller vha. drejeskive? Andre ”særheder” også, leret f.eks..

Mht. kileskriftstavler vækker det altid jubel, når tavlerne er brændt (”bagt”), og dermed gjort uforgængelige, desværre ikke brudsikre. Især i de første tiår efter 1920 e.Kr. hvor det var nyt med den slags udgravninger kunne de ubrændte tavler give store problemer mht. at forvandle de ofte bløde og medtagne lerklumper til læsbare og i det hele taget brugbare tavler. Alt afhængigt af deres placering af dem i det lag de lå i i jorden . Var de f.eks. våde pga. opholdet i dybet, ventede en flere uger lang rengørings- og retableringsperiode. Ofte begyndte det med et par ugers tørring unde så gunstige omstændigheder, som muligt – og da det foregik under meget primitive forhold ”langt fra alfarvej” – thi de fleste af de udgravede tell’er (byhøje) lå spredt ud over ret øde områder, hvor der ikke var elektricitet, kun kildevand (uden kærlighed af gængs slags) og med lange, besværlige og usikre kommunikationsveje til civilisationen uden for Halvmånen. Der var langt til telegrafstationerne, og derfra skulle en meddelelse ofte ad lange omveje, inden den nåede frem til bestemmelsesstedet.

Der kunne opstå problemer, fordi myndighederne i områderne ofte var ret nærgående i deres kontrol af udgravningerne og telegrammer mv. De havde – bestemt ikke uden grund – for det meste en mistanke om, at udgraverne fandt en masse guld, som de forsøgte at smugle ud af landet. Enten til et eller andet fjernt museum eller til det ”sorte” marked for antikke fund. I rigtigt mange museer ud over Europa og USA opbevares i dag mangfoldige, også kostbare fund, fra området – noget synlig udstillet og andet henlagt i depoter. I Danmark er således Nationalmuseet og Glyptoteket velforsynet med sådanne fund, men nok stort set alle skaffet på legal vis – i hvert fald på anskaffelsestidspunktet. Det var ret almindeligt, at de udgravede effekter blev delt, ofte ligeligt og ellers lidt mere skæv, mellem de lokale myndigheder og den organisation, der stod for udgravningen. Det kan umiddelbart ligne noget af en broget landhandel, men der er som oftest system og en vis retfærdighed i det.

Arkæologi i Biblens lande

Det er kendetegnende, at den arkæologiske indsats i Halvmånen lige fra midten af 1800-tallet e.Kr. har været fulgt meget nøje – og ikke mindst kritisk – af ”religiøse øjne”. Det skete i forbindelse med Ebla-udgravningen i 1974-75, fordi udgravningslederen, professor Pettinatos hurtigt troede at have fundet nogle bibelske navne på nogle af tavlerne (Sodoma og Gomorra, *Abraham* o.a. bl.a.). Det vakte et voldsomt røre, der endte med, at han blev fjernet som ansvarlig for tolkningen af tavlerne. Det var kun den mindste del af opstandelsen. I kampens hede glemte man tilsyneladende, at de første fundne tavler var udført flere hundrede år før Abrahams formodede levetid (fmlt. ca. 17-1600). De israelitiske stammer ankom til Palæstina (Kana’an) over en lang periode og forskellige veje fmlt. i perioden omkr. 15-1200.

En beskeden kildeskriftstavle fra ca. 2360, der oplyser om leverancer af æsler til en bonde, en smed og en garver. De første tavler blev brugt til meget praktiske formål især i tempeladministrationerne. Oversigter over leverancer af forskellig art, deres brug, navne på ansvarlige embedsmænd, selvsagt også økonomiske forhold og meget andet. Senere igen kom tekster, incl. hymner o.l. til brug i templet, tekster om de religiøse forhold i templet, både mht. det praktiske og det åndelige. Kongerne og deres hoffere fulgte i templerne fodspor. Det første litterære mesterværk, episet Gilgamesh kendes via mangfoldige tavler fra omkr. 2000. Heri kan man bl.a. meget andet læse den første version af Syndflodshistorien, der senere havnede i en lidt anden version i Det gamle Testamente (Genesis (1. Mosebog) 6-8). Den historie har gennem århundreder været diskuteret vidt og bredt, af læg og lærde, og den er vist ikke stoppet helt endnu.

Kildeskriftstavle fra ca. 2360 f.Kr. (ca. 1000 f.Kr.)

Hieroglyfferne, der formodentlig er jævngamle med Uruk-skriften (fra ca. 3200) spiller ingen rolle i denne opsats, fordi hieroglyfferne ingen rolle spillede i udviklingen af den skrift, der fra sumererne gik videre mod nord gennem Halvmånen, i stadig forandring, til det vigtige ophold i Fønikien, ca. 1000, hvor den forandredes til en alfabetisk skrift (dog minus vokaler), der fortsatte til grækerne (der indførte vokalerne), og derfra videre til Rom, der forvandlede det til det romerske alfabet, som pga. Roms enorme indflydelse gennem århundrederne bredte sig ud over hele Europa. Det var selvfølgelig ikke uden betydning, at den kristne kirke tog såvel alfabet som latinen med sig, da den bredte sig ud over de rester af Europa, som romerne ikke havde nået. Det var som sagt via kirken at dette alfabet nåede til Danmark og det øvrige Norden. Både skrift og det latinske sprog skulle jo også bruges i den internationale korrespondance om rent verdslige sager med allehånde fyrster og organisationer i udlandet. Latinen spillede flere århundreder den samme rolle internationalt som senere fransk og som engelsk i dag.

Konsulent Orben Viltoft

PC - Hjælp

Til almindelige brugere * Til almindelige priser
Koster ikke mere end en almindelig håndværker

Jeg giver gerne tilbud, inden jeg går i gang

Er i lokalområdet og kan løse stort set ethvert PC problem

Tlf.: 28 68 35 65 * Mail: it@vilttoft.net

Reparation og service af person- og lastbiler

samt

- aircon-service
- diagnose-test
- reparation af
div. maskiner

**Vi skruer på alt
-bare det kan ryge
og larme**

HAGESTED ApS
AUTOVÆRKSTED
v/ **A.K. Pedersen**

Præstebrovej 48c • 4532 Gislinge • telf. 59 46 05 85
post@hagedsted-auto.dk - www.hagedstedauto.dk

Ruinerne af kongepaladset i Ebla. Ødelagt omkr. år 2000. Derefter kom der er nyt.

Tell Mardikh - Ebla

I 1974-75 udgravede italienske arkæologer en byhøj, Tell Mardikh, der viste sig at dække over byen Ebla, der kendtes fra adskillige kilder fra årene mellem ca. 2500 og ca. 1600, da byen blev endelig ødelagt, hvorpå den gradvist forsvandt under jordens overflade, for så at dukke op igen mere end 3.500 år senere. Arkæologerne fandt byens palads og var tilmed så heldige at kunne udgrave paladsets arkiv. Paladset var delvist brændt ned ved erobringen og ødelæggelsen i ca. 1600. Den ansvarlige var fntl. hittitterkongen Mursulis I. I arkivet fandt arkæologerne 4.000 skrifttavler, heraf 1.800 hele og resten ituslåede. Ud fra skriftens form er tavlerne daterede til ca. 2500 eller lidt senere. Der er tale om en klassisk mesopotamisk kileskrift. Senere efter flere udgravninger er tallet svulmet op til ca. 20.000 tavler. I Mari er fundet ca. 25.000.

Teksterne på i Ebla-tavlerne er for de flestes vedkommende administrative, lister over rationer til paladsfunktionærer, offerlister, tributlister og tekster vedr. landbrug, virkningdyrkning, kvægavl, tekstiler, træimport og metalindustri. Der er endvidere leksikontekster med alfabetisk ordnede ordlister, skoletekster, hvor kommende skrivere (et særligt embede) har kunne øve sig på den ret besværlige skrift, til overflod geografiske tekster, grammatiske tekster med eksempler, tosprogede ordlister med ord på sumerisk og eblaitisk (den lokale dialekt), for ikke at glemme ægteskabskontrakter, internationale kontrakter, bylister, love og forordninger.

Ebla var et betydningsfuldt kongerige a la en stor bystat. Kongen var formentlig en præstekonge. Der var mange små og store bystater spredt ud over Halvmånen. Flere hundreder faktisk. Nogle af dem blev fra tid til anden for kortere eller længere tid indlemmet i et stort – for det meste Assyrien, Babylon eller Egypten. Ebla havde omkr. 60 vasalstater ”til rådighed”. Det var ikke mange af dem, der fik så langt et liv som Ebla, næsten 1.500 år. Ebla hørte også til de bystater, der lukrede på karavanetrafikken og levede rigtig godt af det. Mestendels.

GF's Budgetstatus pr. 07.03.2022

	BUDGET	Pr. 07.03.	%	Regnskab 2021
INDTÆGTER				
Kontingent	89.600	0,00		89.600
Indbet. til Drænfonden	22.400	0,00		22.400
Hjemmesiden	2.500	0,00	–	2.500
Udhængsskabene	500	0,00	–	1.000
Gebyrer	0	0,00		0
Strandgårdsbladet		0,00		4.602
Diverse				
I alt	115.000	0		120.102
UDGIFTER				
Dræn og slamsugning	19.000	0,00	0,0	0
Vejvedligeholdelse og snerydning	15.000	600,00	4,0	18.363
Fællesarealer	30.000	559,36	1,9	23.329
Badebro - driftsudgifter	13.000	0,00	-	5.310
Møder og generalfors.	6.500	1.000,00	15,4	6.410
Kontor og EDB	1.500	0,00		835
Hjemmeside	3.500	0,00	0,0	1.309
Forsikringer	8.000	9.090,35	113,6	7.698
Gebyrer	7.000	0,00	-	4.337
Porto	500	50,00	10,0	55
Drænfonden	22.400	0,00	0	22.400
Udg. drænfond				
Diverse	500	0,00	-	0
I alt	126.400	11.300,00	8,9	90.044
Resultat	-11.900	-11.300	-600	30.057

Kassererens bemærkninger til budgetstatus

På nuværende tidspunkt er der naturligt nok ikke sket det store.

Forsikringsudgiften ligger på denne tid af året over budget, men der udbetales bonus i efteråret.

Bemærk budgetterede gebyrer er hævet fra 2.500 til 7.000 kr.
Det skyldes den negative rente.

Danske Bank har varslet stigning fra 0,75% til 1,1%.

Med den stigende rente kan dette dog ændre sig i positiv retning.

Faste gebyr udgør 75,00 kr./kvartal.

Mogens Kjær
Kasserer

Storskrald

i uge 16. (19. - 22. april)

Ønsker man at få afhentet sit storskrald og haveaffald skal man nu tilmelde sig hos **fors.dk** – *således*: gå ind på *fors'* hjemmeside og vælg *Min forsyning*, derefter *Affald og genbrug* og videre til *Storskrald og haveaffald*. Her er der så et link til **NemID**, hvor man kan melde sig til. Herinde skal man oplyse hvor affaldet skal hentes. – Altså anderledes end før.

Tilmelding skal ske senest onsdag 13. april

Kun storskrald og haveaffald, der er tilmeldt, vil blive afhentet.

Det affald, der ønskes afhentet skal stå ved ejendommens skel fra kl. 6 morgen. Pakket i bundter eller i klare sække. dvs. meget pæner end affaldet på billedet her – . Ellers bliver der ikke hentet noget på dén adresse..

STRANDGÅRDSBLADET

Oplag: 125 eks.

Redaktion: Peter Brøns
Strandgården Øst 16
4300 Holbæk
Tlf. 6081 0543
E-mail: pb@brons.dk

Grundejerforeningen Strandgårdens bestyrelse:

Formand:	Allan Dalgaard	Strandgården Vest	18
Næstformand:	Kennet Jørgensen	Strandgården Øst	35
Kasserer:	Mogens Kjær	Strandgården Øst	29
Sekretær:	Michael Clausen	Strandgården Vest	38
Best. medlem:	Lucas Lohmann	Strandgården Øst	5
Suppleant:	Helle Quist	Strandgården Øst	60

GF's mail adresse: gf@strandgaarden-tusenaes.dk

GF's hjemmeside: www.strandgaarden-tusenaes.dk

Bankkonto: Danske Bank Reg.nr. 9570 – Konto nr. 0012629303

Til medlemmerne af Grundejerforeningen Strandgården

Husk Generalforsamlingen 23. april 2022 – kl. 10,00 Denne gang i Hørby Forsamlingshus, Uglerupvej 24

Der udsendes forinden en officiel indkaldelse pr. e-mail eller brevpost.

Det er nutildags blevet meget nemmere og i bogstaveligste forstand meget lettere at udsende sådanne – og andre – meddelelser, end det var for 4-5.000 år siden, da det foregik vha. lertavler forsynet med mangfoldige sære tegn, kileskrift, prentet med en spids genstand i fugtig, men ikke for fugtig ler. En ad gangen!

Tavlen her er en tidlig administrativ tavle (ca. 2500 f.Kr.) om en vise mængde korn, hvad den skal bruges til samt navnet på den embedsmand, der havde ansvaret for den samt andre oplysninger af praktisk og administrativ art. En såre almindelig tavel mao. Mere om den slags inde i bladet.

(Red.)

Dead-line for de følgende numre i år: Nr. 134: 16. maj. Nr. 135: 18. juli. Nr. 136: 19. september. Nr. 137: 21. november. Også gerne før. Evt. bidrag skal sendes som enten mail eller brev. Redaktøren tager ikke imod diktat.